

bile tudi tehnično popolno izvršene. Obrtni naraščaj ve ceniti delo svojega truda, uvideva potrebo popolne izobrazbe za svoj bodoči obstanek. Šola, ki obstoja komaj tretje leto, vrši svoj namen v cellem obsegu. Polno pohvalo zaslužijo vsi faktorji, ki združujejo to šolo ves šolski odbor in učitelstvo te šole posebej zadnje, ki je žrtvovalo toliko prostega časa, ter pokazalo, da mu je res za resnično narodovo korist in njegov napredek in obstanek.

Vestnik meščanskih šol.

—c Petie in glasba. V podvig splošnega razumevanja glasbe, ki naj bi ogrelo človeško čustvovanje za leno in blago ter bila v tem smislu indirektni vodnik človeškemu stremljenju in hotenju, bi bilo na mestu dati meščanski šoli možnosti za intenzivnejše delovanje na tem polju.

Kako je zdaj s poukom glasbe oziroma petja na tej šoli? — Pevskemu pouku je odmerjena le po ena ura na teden. Uspešen pa je ta pouk le, če so pevci kolikor toliko doma v teoriji če se jih vežba v posluhu ter navaia k lepemu tonu (petju).

Ker meščanska šola ni na stopnji predavanja, temveč razlage se pride s snovio teorije le počasi naprej osobito, ko je treba tvariino v srhu pravilnega razumevanja in utrievanja večkrat ponavljati. 20—30 minut trajajoči teoriji naj bi sledile še ritmične in melodične ter vaie v dlanju. A kie vzeti čas, če naj se istinitemu petju (pesmi) prihrani pol ure? V eni pevski uri mora pač razen nastudiranja pesmi odpasti (menjati se) to ali ono izmed zgoraj omenjenega. Toda ko bi se moglo vsaj cele pol ure posvetiti zgolj petju in pesmi!

Potrebno je da ima vsaka meščanska šola vsaj Družovičeve pesmarice in na izbiro litografičnih pesmi, katere se med pevsko uro porazdele med učenke. Kolika zamuda časa je pesem šele pisati in prepisati mesto da bi se med tem časom že teoretsko in pevsko obravnavala ter pela. Istotako ne bi smela manjkati v pevski sobi uro rabljiva tabla s črtovjem za pisanje not. — Zato je želeli da bi bilo tudi za pevsko stroko kaj več denarja na razpolago, s katerim bi se po želji pevkega učitelja pustile litografirane primerne pesmi nabavile dobre pesmarice oziroma pesmi ter se omogočil nakup potrebnih učil.

Iz Jugoslavije.

— Za pokrajinsko skupščino v Ptuj dne 7. in 8. julija imajo okrajna društva pravočasno prijaviti samostojne predloge in referate, enako tudi posamezniki, in sicer pred skupščino najmanj teden dni. Navodilo za prijavo glede stanovanj, prehrane in drugo, bo dalo Ptujsko učiteljsko društvo potom poverjeništvu in bo razglašeno v listu.

— Priprave za kongres UJU v Ljubljani. Učitelstvo iz Ljubljane in bližnje okolice je imelo dosedaj tri sestanke, na katerih se je osnoval pripravljani odbor, so se konstituirali odseki in določile glavne smernice. Pripravljani odbor sestoji iz glavnega kongresnega odbora, kongresne pisarne in odsekov. Odseki so stanovniški, gospodarski, prehranjevalni, prireditveni, izletniški in časnikarski. Tovarišice in tovariši ki bi imeli kake posebne nasvete naj jih sporoče poverjeništvu da jih odda odboru in izvede.

— Ljubljanske tovarišice in tovariši ki imajo za časa kongresa UJU, 5., 6. in 7. avgusta, prosto stanovanje, sobo ali posteljo in bi bili pripravljeni to v teh dneh dati na razpolago za kongres in goste naše bratske tovarišice in tovariše, pozivamo da prijavijo isto na poverjeništvu UJU (Učiteljska tiskarna). Prijave naj vsebujejo: ulico in nadstropje, število sob in postelj v posameznih sobah in posebnje želje. Enako reflektira pripravljani odbor tudi na taka stanovanja pri znanih in prijateljih učitelstva, ki naj se prijavijo direktno ali potom učitelstva poverjeništvu. Tovarišice, tovariši! Reflektiramo na sodelovanje vseh!

— K redukciji uradništva. (Odgovor na dr. Wendenburgovo razpravo.) Sicer si ne morem predstavljati redukcije delavnih moči pri učitelstvu in prosveti, dokler še vedno primanjkuje učnih moči in so nastavljeni za službo nekvalificirane osebe. Vendar naj bodo že temu kakor si bodi. Morda je res učitelja glede zdravja šibkejša in nežnejša, pa ženske so pogumnejše v prenašanju bolečin. Dr. Wendenburgova statistika tudi zamoči, koliko moških je uničil alkohol ki ga me

ženske ne ljubimo in ne uživamo v toliki meri kakor moški. Žal, ne morem tovarišu odgovoriti s statistiko naših razmer, katere bi rada proučila, a mi podatki niso na razpolago. On trdi da ženske službujejo samo 26 in pol leta. Temu pa moram vendar oporekati. Zato si dovolim navesti poročilo o učiteljih, ki so maturirale pred 26 leti. Takrat nas je bilo 16 deklet: kje je postranska stvar. Od teh sta 2 umrli v poklicu, 4 so se omožile in zapustile učiteljski stan, 6 je neporočenih in aktivnih, ki ne boleajo mnogo in imajo redke dopuste 3 so vzele učitelje in izvršujejo kljub zaposlenosti še dalje svoj poklic in le samo ena je šla v predčasni pokoj. Tedaj ena upokoienka po 26 letih! Samo 6%, medtem ko bi po Wendenburgovi statistiki morale že vse biti v poklju. Med poročenimi učiteljicami se nahaja ena, katere je mati osmih otrok med temi 7 dečkov, ki vsi žive. Gotovo je to prava mati mučenica, kakor jo opisuje Cankar a vendar izvršuje še svojo učiteljsko službo na zadovoljnost in brez bolezenskih dopustov, razum onih ki so neizogibni. Druga poročena učiteljica je imela v 26letnem službovanju samo enkrat 14dnevni dopust vsled bolezni in en 4 tedenski dopust ko so dobili sinčka. Tretja poročena učiteljica je zonet krenka delavna dama, ki ima tri dečke. Z dopusti ne obremenjuje tovarišev, v kolikor ji ni bilo to potreba ob prihodu sinčkov, ki na so zdaj že kmalu dorasli. To je statistika maturantk pred 26 leti, ki že v svojem malem obsegu ovzre dr. Wendenburgovo teorijo katero se je krivo spravilo na dan. Mogoče da so mlajši letniki, ki so vzrasli ob neugodnih razmerah slabejši; a starejše učiteljice zavračamo statistiko, ki ni primerna.

— Upokojitev šefa oddelka za prosveto in vero v Ljubljani, dvornege svetnika dr. Fr. Skaberneta. Kakor nam poročajo je bil dr. Fr. Skaberne na lastno prošnjo upokoien in je s tem izstopil iz državne službe. Dr. Skaberne je pred prevratom deloval v dunajskem ministstvu za uk in bogočastje. Ob prevratu je prišel v Ljubljano in bil imenovan za naslednika dr. Kaltenbergerja kot gospodarsko-upravnega referenta pri višjem šolskem svetu. Prva naredba o regulaciji plač učitelstvu je v podrobnem njegovu delu. V decembru 1920 je prevzel dr. Skaberne vodstvo takratnega poverjeništvu za prosveto. Po odpravi poverjeništvu je dr. Skaberne v juliju 1921 postal načelnik oddelka za prosveto. Za svoje izvrstno službovanje je dr. Skaberne dvakrat odlikovan in sicer z redom sv. Save IV. in III. razreda. Za časa plebiscita je bil dr. Skaberne pridelen kot tomač za angleški jezik inoslovanski delegaciji plebiscitne komisije. Stalno deluje dr. Skaberne tudi na univerzi, kjer je honorarni docent za upravno pravo ter član izpraševalnih komisij za I. in III. jur. državne izpite (cerkveno, ustavno in upravno pravo). V Ljubljani je ustanovil društvo za učenje angleškega jezika, ki šteje danes čez 200 članov in kateremu je podpredsednik kod predsednik pa vodi Umetnostno-zgodovinsko društvo, ki je letos prirejalo vrlo uspešna predavanja ter ekskurzije. Z dr. Skabernetem izrabi država sposobnega uradnika, ki ima svoje zasluge po prevratu posebno pri ureditvi šolstva in povzdigi prosvete v Sloveniji. Učitelstvo izgubi moža, ki je upošteval tudi njega težnje.

— Popravek. V zadnje številko se je vrnila neljuba pomota v notico »Redukcija učitelstva« in se mora pravilno glasilati sledeči stavek tako-le: »V drugi vrsti so nezdrav nojav upokojene državne uradnice, ki so se dale upokoiti le za to, da so se poročile z neuradniki«, (in ne »z uradniki«, kar je tiskovna pomota, ki bistveno moti). — Enako se mora 4. točka zadaj »iz poverjeništvu« pravilno glasilati: »Zahtevano število izkaznic za polovično vožnjo bomo razposlali na predsednike društev«. — V predzadnji številki se mora popravek v listnici glasilati: »osnovnošolskega in ne osmošolskega učitelstva«.

— Učiteljsko društvo za politični okraj Ljutomer. Pozivam tem potom vse člane in članice kateri se nameravajo udeležiti pokrajinske skupščine v Ptuj in glavne skupščine v Ljubljani da se mi nemudoma prijavijo v srhu pravočasne preskrbe izkaznic za polovično vožnjo po južni železnici! — Predsednik.

— Podružnica Jug. Mat. v Moravčah priredi v nedeljo, dne 10. junija veliko vrtno prireditev. Ob tej priliki sodelujejo najboljši moči od vseh strank. Prihitite v nedeljo vsi v Moravče, ker spo-

red je zelo zanimiv, nosebno bogat je srečolov.

— Zamenjan dežnik. Dotični, ki je zamenjal moj dežnik pri obnem zboru Učiteljske tiskarne dobi svojega v strokovnem tajništvu.

— Tovariši-lovci. Ker nam ustreljene ptice in živali pridejo v vročih dneh popolnoma pokvarjene na mesto, prosimo, da se do jeseni prestane z donošenjem. — Tuš.

— Učiteljsko društvo za okraj Dolnja Lendava. Tovariši-ce! Ustanovili smo svoje društvo, ki šteje X članov. Kaj pomeni to? Blagajnik je razposlal položnice in pozive, da se člani prijavijo in plačajo članarino. Koliko se jih je odzvalo? Menda niti 10. Naš okraj šteje 35 šol z 83 razredi in 87 učnimi močmi — torej so to tiste moči, ki so bile balast društvu v Murski Soboti, kajti odkar imamo mi svoje društvo je tam stvar v redu. Tovariši tako ne gre dalje. Še je čas, da se predramite! Če nočete nositi pečata stanovske nezavednosti javite takoj svoj pristop tov. Preinikerju v Dobrovniku, da pošlje v Ljubljano seznam članov, ki bi ga moral že zdavnaj poslati. Če je ta opomin zastoni — potem se seveda ne da pomagati. — Josip Gorišek, t. č. preds.

Naša samoizobrazba.

—s »O šolstvu v Italiji«, predaval pri Učiteljskem društvu za Konjiški okraj dne 3. marca 1923 tov. Al. Berčec.

—s »Nekaj podatkov o šolskih odrh«, predavala pri Učiteljskem društvu za Konjiški okraj dne 14. aprila 1923 tov. Bezljajeva.

—s »O pouku srbohrvatskega jezika na osnovni šoli«, predaval pri Savinjskem učiteljskem društvu dne 3. maja 1923 tov. Zotter.

—s »O delovanju učiteljskih društev in poteku njih zborovanj«, predaval pri Učiteljskem društvu za laški okraj dne 21. aprila 1923 tov. Vitko Jurko. Biča nezavednost nekaterih parasitov učiteljske organizacije ki dosledno prezirajo društvena zborovanja, zahtevajo pa za sebe vse ugodnosti, ki jih zamore organizacija nuditi. Graja med drugim tudi pomanjkanje takta onih ki ne smatrajo potrebno, opravičiti svojo odsotnost pri društvnem odboru. V svojih dobro zamišljenih izvajanjih je pokazal marsikatero senčno stran poteka zborovanj, ki kažejo premalo zanimanja za cel organizatorični pokret in katere bo potreba za tretji, odpraviti.

—s »O šolstvu v obmejnih krajih«, predaval pri Učiteljskem društvu za Dol. Lendavo dne 21. aprila 1923 tov. Peternef.

Nove knjige in druge publikacije.

—kpl »Ljubljanski Zvon« 5. štev. Tiskovna zadruga v Ljubljani. Prešernova ulica 54.

—kpl Sienkiewicz: Z ognjem in mečem. Zgodovinski roman 7. in 8. snopič. Cena dvojnega snopiča s poštnino vred 18 Din. Tiskovna zadruga v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

—kpl Nova zbirka moških zborov. Josip Pavčič. Založila Glasbena Matica. Cena zbirki je 10 Din ter se dobiva v Maticni knjižarni na Kongresnem trgu (Poslopje Filharmonične družbe). O delu še izpregovorimo.

Književnost in umetnost.

PAVEL FLERE:

„PETA ČITANKA“.

Vem, da ni običajno, da bi o knjigi, ki je izšla izpod njegove roke, prvi pisal ravno sestavljalac ali njen pisatelj; zdi pa se mi potrebno da o »Peti čitanki« izpregovorim besedico prej, kakor store to poklicani ocenjevalci. Posebno zato, ker sem že v času, ko je bil rokopis za čitanko predložen v aprobacijo opazil, da so stali nekateri ocenjevalci didaktično in metodično na povsem drugem stališču, kakor sem na njem stal sam pri sestavljanju. In ker bi rad na kratko obrazložil to svoje stališče, pišem o »Peti čitanki« prvi.

Za čitanko, ki naj služi najvišji učni stopnji osnovne šole se od nekaterih strani še vedno zahteva da bodi ta nekaka »realistična čitanka«, nekaka zbirka učne snovi za stvarni pouk skratka: neka knjiga za vse — za snov za učitelja in otroke. Zdi pa se mi, da smo tako šolsko učno knjigo preboleli že takrat, ko je pok. Schreiner izdal svoje »Čitanke«. Že Schreiner ni prevzel vanje več one sno-

vi ki naj io učitelj predela, in ki naj mu io dá čitanka, kakor so to že imela Kongčnikova »Berila« in knjiga Josin-Gangova. Učitelji, ki so bili vajeni obravnavati stvarni pouk o osnovni šoli tako, da so kratkomaio obravnavali gradivo ki so ga imeli v teh knjigah, s Schreinerjem niso bili zadovoljni. Tudi niso mogli biti, zakaj z rabo njegovih knjig so morali sami iskati snov, sami jo prikrejevati in io potem šele obravnavati. Na mesto komodnega impresivnega postopka je morala stopiti asociativnost nazor je hočeš nočeš moral slediti demonstrativnosti; na tak postopek na je bilo včasih težko koga privaditi.

Schreinerjev korak je bil zato v tistih časih smel ker je v kosteh naše šole še tičalo mehaniziranje in smo se lovili še za verbalnimi uspehi. A delo, započeto s »Čitankami« je Schreiner poim S. S. M. nadaljeval z učnimi slikami za obravnavo beril v »Čitankah« in za nazorni nauk; E. Kukovčeva pa nam je pokazala novo pot za obravnavo domoznanstva, ki ga je sretno postavila na stališče opazovani in pouka v naravi. Schreinerjev nastop je uspel: skrajša morebiti celo radi osebne Schreinerjeve avtoritete, kasneje pa gotovo no spoznanju dobrin, ki jih je prinesel. In danes izginia iz naših šol celo ono nesrečno narekovanje snovi, katero uklepa otrokovega duha in vedno bolj nastopa svobodna otroška reproduktivnost ter se vedno bolj bližajo času ko zmagonosno nastopi njegova svobodna produktivnost. Celu tako daleč smo že, da Majerjeve »Učne slike« leže zaprašene in nenorablene no šolskih učiteljskih knjižnicah.

(Dalie pril.)

—k Sienkiewicz H.: Z ognjem in mečem. Zgodovinski roman. Poslovenil dr. R. Mole, 7. in 8. snopič. Pravkar je izšel dvojni snopič Sienkiewiczjevih romanov, ki jih je začela izdajati Tiskovna zadruga v Ljubljani z romanom »Z ognjem in mečem«. Tudi ta snopič je ilustriran.

—k »Ljubljanski Zvon« prinaša v svoji 5. številki sledečo vsebino: 1. Otakar Březina — Igo Gruden: Množice. 2. Ferdo Kozak: Mojzes. 3. Marija Kmetova: V metežu. 4. Dr. Ivan Prijatelj: Poezija »Mlade Poljske«. 5. Janko Glasar: Moj ded. 6. Alojz Kraigher: Martin Klobasa. 7. Václav Burian: Otakar Březina. 8. Dr. Ivan Lah: Nazori o poklicu slovanstva. 9. Miran Jarc: Črni čarodeji. 10. Književna poročila. Dr. Jos. Tominešek: Dr. Ivan Prijatelj: Jurčičevih zbranih spisov III. zvezek. — Dr. Fran Ilešič: Prispevek k zgodovini slovensko-srbskih literarnih odnošajev. — J. Kelemina: Miloš Gjurič: Filozofija panhumanizma. — Miran Jarc: Branislav Gi. Nušič: Navađen človek. — Jak. Zupančič: A. Benkovič: Slovensko - latinsko - nemški »Rastlinski imenik« slovenskih dežel. 11. Kronika: Vojslav Mole: XXV. umetniška razstava v Jakopičevem paviljonu.

—k Senzacijska novost! Največje čudo vseh časov! Slepcu nove oči! To je naslov spisa, ki sem ga koncem leta 1921. objavil spis, ki uči, kako je mogoče da slepci izpregledajo da tudi v vojni oslepelel vojak z razstreljenimi očmi dobi nove oči, da zonet vidi. — Joo, kako so se mi smeiali! »Švindler« sem bil! Kdo je v vseh ljubljanskih dnevnikih objavil, da ni s to zadevo v nobeni zvezi, se v spisu pove. Spis na je šel no svetu, prišel tudi v Ameriko in je opozoril na izvršno idejo moio. Kai pa danes? Slovenski Narod z dne 21. februarja 1923 ima sledečo notico: »Ameriški zdravnik dr. Morgan v Petersenu je izvršil operacijo, ki vzbua splošno pozornost. Dne 4. julija lanj je eksplozija vzela oči nekemu 18letnemu mladeniču. Dr. Morgan je sedaj presadil na mrtve oči svojega pacienta dele očesne tkanine mladega prašiča. Operacija je trajala 50 minut. Dr. Morgan upa, da bo mogel v kratkem konstatirati popoln uspeh operacije ker so se pri pacientu takoj pojavili početki vida in je pričakovati da se vid utrdi in ojači.« Ali se bodo našli v Jugoslaviji strokovnjaki, ki bi posnemali vzgled dr. Morgana? Upati je to vsekakor! Ozmoženje slepih za dušno in telesno delo je javna korist. Za to se bo gotovo našla vsestranska podpora duševnih, umetniških in materijelnih potreb za izvrševanje novih operacij. Dobrodelnost je najlepša, nesmrtna cvetka človečnosti! — Za oba spisa »Slepcu nove oči« in za »Venec izbranih pesmi« skupaj mi pošljite, prosim samo 5 Din, za kar priložim položnico. — Matej Stergar. — Ljubljana Japljeva ul. 2.

—k Nova zbirka moških zborov. V založbi Glasbene Matice izšla je prav-